

Hof van Cassatie van België

Arrest

Nr. 26/CAS/0627

C,

inverdenkinggestelde, aangehouden,

eiser,

met als raadsman mr. David Dendoncker, advocaat bij de balie Gent.

I. RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

Het cassatieberoep is gericht tegen het arrest van het hof van beroep te Gent, kamer van inbeschuldigingstelling, van 2 september 2026, gewezen op verwijzing bij arrest van het Hof van 18 augustus 2026.

De eiser voert in een memorie die aan dit arrest is gehecht, een middel aan.

Voorzitter Filip Van Volsem heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal Isabelle De Tandt heeft geconcludeerd.

II. BESLISSING VAN HET HOF

Beoordeling

Middel

1. Het eerste onderdeel voert schending aan van de artikelen 3, 8 en 13 EVRM en de artikelen 23, 4°, en 30 Voorlopige Hechteniswet, alsook miskenning van het algemeen rechtsbeginsel van de motiveringsverplichting: de appelrechters hebben het omstandig en gedetailleerd verweer betreffende het gebrekkig gevoerd onderzoek en de onvolledige, onjuiste of niet langer actueel zijnde vaststellingen van 28 juli 2026 betreffende de detentieomstandigheden van de eiser niet beantwoord; zij hebben nagelaten uitspraak te doen rekening houdend met de omstandigheden van de zaak op het ogenblik van de uitspraak; zij verwijzen enkel naar de inlichtingen opgetekend in het proces-verbaal nr. 050568/2026 van 30 juli 2026 om te besluiten dat de ongemakken die de eiser op 2 september 2026 in de gevangenis te Gent ondervindt onvoldoende zwaarwichtig zijn om een schending op te leveren van de artikelen 3 en 8 EVRM; zij oordelen op basis van diezelfde vaststellingen dat er een aantal compenserende factoren aanwezig zijn; de eiser had nochtans in zijn op 2 september 2026 neergelegde conclusie aangevoerd dat het onderzoek naar de detentieomstandigheden onvolledig werd uitgevoerd, het verhoor van de gevangenisdirectie noodzakelijk was om een juist beeld te krijgen op zijn actuele detentiesituatie en de verschaft inlichtingen feitelijk onjuist, onvolledig en op verschillende punten niet langer actueel waren; de appelrechters hebben geen rekening gehouden met de concrete detentieomstandigheden op het ogenblik van de uitspraak, hoewel deze een versterkend of cumulerend effect hebben voor de opgeworpen schending wegens het niet kunnen beschikken over een afgescheiden toilet.

Het tweede onderdeel voert schending aan van de artikelen 3 en 13 EVRM en de artikelen 23, 4°, en 30 Voorlopige Hechteniswet, alsook miskenning van het algemeen rechtsbeginsel van de motiveringsverplichting: het arrest handhaaft de voorlopige hechtenis van de eiser zonder rekening te houden met alle deplorabele detentieomstandigheden die door de eiser in zijn regelmatig ingediende en met stukken ondersteunde conclusie werden aangevoerd; het verwijst enkel naar de door

de eiser op hun juistheid bekritiseerde vaststellingen opgenomen in het proces-verbaal nr. 050568/2026 van 30 juli 2026, terwijl een schending van artikel 3 EVRM kan voortvloeien uit uiteenlopende en verschillende detentieomstandigheden, al dan niet gecombineerd; het rechtscollege dat te oordelen heeft over een aangevoerde schending van artikel 3 EVRM moet laten blijken dat rekening werd gehouden met alle aangevoerde detentieomstandigheden ten tijde van de uitspraak en dat deze werden meegenomen bij het onderzoek naar een schending van de artikelen 3 en 13 EVRM; er kan niet worden volstaan, zoals het arrest doet, met een verwijzing naar niet langer actueel zijnde of onvolledige inlichtingen.

Het derde onderdeel voert schending aan van de artikelen 1, 3, 5, 8, 19 en 32 EVRM: het arrest kan in het licht van de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens op grond van de feitelijke vaststellingen die het bevat, waaronder het niet kunnen beschikken over een afgescheiden toilet, het moeten nuttigen van maaltijden in dezelfde cel op enkele centimeters van dat niet-afgescheiden toilet en het niet steeds kunnen beschikken over voldoende warm water om te douchen, in combinatie met de overige door de eiser aangevoerde en niet-weerlegde concrete detentieomstandigheden, waaronder het niet langer gebruik kunnen maken van de wandeling, de fitness en de bibliotheek, het niet kunnen verblijven in een brandveilige cel inclusief brandalarm, de permanente blootstelling als niet-roker aan de tabaksrook van medegegedetineerden, de blootstelling aan verdoken en vernederende tuchtstraffen, het niet kunnen beschikken over aangepaste kledij, het niet hebben van bezoek en de aanwezigheid van ongedierte, onmogelijk oordelen dat er geen schending is van de artikelen 3 en 8 EVRM, dat er geen andere versterkende of cumulerende effecten worden aangetoond en op grond daarvan beslissen dat de voorlopige hechtenis wordt gehandhaafd; de appelrechters hadden moeten onderzoeken of de voormelde omstandigheden geen omstandigheden zijn met een versterkend of cumulatief effect.

2. Uit artikel 3 EVRM volgt de verplichting om voor het onderzoeksgerecht indien het daartoe door de inverdenkinggestelde bij conclusie wordt uitgenodigd, *in concreto* te onderzoeken of een handhaving van de voorlopige hechtenis niet

strijdig is met die verdragsbepaling. Eenzelfde verplichting geldt betreffende artikel 8 EVRM.

3. Het onderzoeksgerecht dient bij die beoordeling rekening te houden met de detentieomstandigheden op het ogenblik van de uitspraak.

4. Indien het onderzoeksgerecht vaststelt dat de detentieomstandigheden van een in verdenking gestelde op het ogenblik van de uitspraak strijdig zijn met de artikelen 3 of 8 EVRM, moet het overeenkomstig artikel 13 EVRM onderzoeken op welke wijze rechtsherstel kan worden verleend.

5. Bij de bepaling van het rechtsherstel moet het onderzoeksgerecht, rekening houdend met de concrete omstandigheden van de zaak, de ernst van de vastgestelde verdragsrechtelijke schending afwegen tegen het gevaar dat het beëindigen van de voorlopige hechtenis voor de openbare veiligheid zou opleveren.

6. Dit rechtsherstel kan bestaan in een voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht, of een invrijheidstelling onder voorwaarden, of een invrijheidstelling onder borgsom, of een invrijheidstelling, of de enkele vaststelling dat er een verdragsrechtelijke schending is, die dan de mogelijkheid biedt van een schadevergoedingsvordering tegen de Belgische Staat.

7. Indien een in verdenking gestelde die aanvoert dat zijn detentieomstandigheden strijdig zijn met de artikelen 3 of 8 EVRM, de mogelijkheid wordt geboden om te worden overgebracht naar een gevangenis waarin de detentieomstandigheden wel verenigbaar zijn met deze verdragsbepalingen, kan hij zich niet langer op de schending van deze verdragsbepalingen beroepen, indien hij zonder aanvaardbare redenen weigert op dit voorstel in te gaan. In dat geval belet hij immers zelf dat aan de door hem voorgehouden verdragsrechtelijke schending een einde wordt gemaakt.

8. Het arrest (p. 10-13, randnr. 3.1) oordeelt onder meer als volgt:

- de onderzoeksrechter heeft, mogelijks gelet op de door de eiser aangeklaagde detentieomstandigheden in de gevangenis te Gent en teneinde aan de beweerde miskennis van eisers rechten tegemoet te komen, op 23 augustus 2026 om de overbrenging van de eiser via een interne transfer naar de gevangenis te Ieper verzocht, maar de eiser heeft dit, ondanks herhaald aandringen, geweigerd, zodat

de gevangenisdirectie de DAB diende op te vorderen om de eiser onder dwang uit zijn cel te halen;

- uit de behandeling op de rechtszitting blijkt dat de eiser nog steeds in de gevangenis te Gent verblijft;
- op de vraag van de kamer van inbeschuldigingstelling heeft de eiser verklaard niet te willen instemmen met zijn overbrenging naar de gevangenis te Ieper omdat dit zijn echtgenote niet zou toelaten hem te bezoeken;
- het actuele verweer van de eiser lijkt dan ook eerder abstract en theoretisch aangezien hij zich met hand en tand heeft verzet en nog steeds verzet tegen zijn overplaatsing uit de gevangenis te Gent, waarvan hij voorhoudt dat hij daar in mensonwaardige omstandigheden dient te verblijven;
- het argument van de eiser dat hij zijn overplaatsing weigert omdat hij niet weet in welke detentieomstandigheden hij terecht zal komen en dat de overplaatsing een inbreuk op artikel 8 EVRM zou uitmaken, wordt niet bijgetreden;
- de transfer van de eiser naar de gevangenis te Ieper, die recent werd gerenoveerd, is ongetwijfeld ingegeven om tegemoet te komen aan de verzuchtingen van de eiser met betrekking tot zijn vermeende detentieomstandigheden in de gevangenis te Gent;
- de eiser maakt hoe dan ook op geen enkele wijze aannemelijk dat de detentieomstandigheden in de gevangenis te Ieper niet zouden voldoen aan de door het EHRM gehanteerde standaarden en criteria en dat hij in slechtere of gelijkaardige omstandigheden dan zijn actuele voorgehouden situatie zou terechtkomen;
- een eventuele overplaatsing naar de gevangenis te Ieper houdt ook geen inbreuk in op zijn recht op eerbiediging van het privé-, familie- of gezinsleven;
- de eiser maakt niet aannemelijk dat zijn echtgenote hem door deze verplaatsing minder frequent zou kunnen bezoeken of althans hiervoor veel grotere of zelfs onmogelijke reisinspanningen moet leveren;
- volgens haar verhoor van 7 juli 2026 woont de echtgenote van de eiser in Roemenië en verklaarde zij dat ze in België in de gemeente Mol op hotel verblijft, zodat niets haar belet om met het oog op het contact met en het bezoek

aan de eiser een hotel in de nabijheid te zoeken van de gevangenis waar hij verblijft;

- waar de eiser stelt dat zijn echtgenote thans in Brussel (Vorst) woont en de afstand Brussel-Ieper veel groter is dan Brussel-Gent en het recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven van de eiser hierdoor ernstig wordt bemoeilijkt en gehypothekeerd, wordt dit niet aannemelijk gemaakt;
- er wordt niet aangetoond dat zij wettelijk is ingeschreven op het adres te Brussel (Vorst) en uit de bewoordingen van de huurovereenkomst met betrekking tot dit adres blijkt dat de huurovereenkomst maar doorgang vindt als de huurwaarborg en de eerste maand huur is betaald en er een plaatsbeschrijving is gebeurd;
- uit niets blijkt dat die voorwaarden zijn vervuld en dat de echtgenote actueel op dit adres verblijft en van daaruit de eiser in de gevangenis zou moeten bezoeken;
- uit publiek gemaakte informatie van de Regie der Gebouwen blijkt met betrekking tot de gevangenis te Ieper dat de cellenblokken grondig zijn gerenoveerd en dat in tegenstelling met vroeger alle cellen zijn voorzien van een afgesloten ruimte met toilet en lavabo en de meeste cellen bovendien over een douche beschikken.

9. Het arrest oordeelt op grond van die redenen dat de eiser door zijn weigering tot overplaatsing zichzelf elke kans of mogelijkheid om in een cel in de gevangenis te Ieper te worden ondergebracht heeft ontnomen en hij dan ook slecht is geplaatst om zich nog te beklagen over de detentieomstandigheden in de gevangenis te Gent.

10. In zoverre de eiser in zijn memorie (p. 4-5, randnr. 8) de vaststellingen van feitelijke gegevens door het arrest en de beoordeling van die feitelijke gegevens betwist, is die aanvoering niet ontvankelijk.

11. Met de voormelde redenen oordeelt het arrest dat de eiser zonder een aanvaardbare verantwoording de overbrenging naar een andere gevangenis, waarvan niet blijkt dat de detentieomstandigheden er strijdig zijn met de artikelen 3 en 8 EVRM, weigert en aldus de remediëring van de door hem voorgehouden verdragsrechtelijke schendingen zelf onmogelijk maakt. Die redenen schragen de beslissing dat geen schending van de artikelen 3 en 8 EVRM kan worden aangenomen en derhalve de handhaving van de voorlopige hechtenis.

12. Het middel is geheel gericht tegen overtollige redenen en kan bijgevolg niet tot cassatie leiden.

Het middel is bij gebrek aan belang niet ontvankelijk.

Ambtshalve onderzoek

13. De substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen zijn in acht genomen en de beslissing is overeenkomstig de wet gewezen.

Dictum

Het Hof,

Verwerpt het cassatieberoep.

Veroordeelt de eiser tot de kosten.

Bepaalt de kosten op 104,01 euro.

Dit arrest is gewezen te Brussel door het Hof van Cassatie, tweede kamer, samengesteld uit voorzitter Filip Van Volsem, als voorzitter, de raadsheren Peter Hoet, Eric Van Dooren, Steven Van Overbeke en Bruno Lietaert, en in openbare rechtszitting van 15 september 2026 uitgesproken door voorzitter Filip Van Volsem, in aanwezigheid van advocaat-generaal Isabelle De Tandt, met bijstand van griffier Kristel Vanden Bossche.